

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง และ พัฒนาแบบวัดภาคปฏิบัติวิชาอาชีพคหกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ โดยใช้ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เลือกเรียนวิชา อาชีพประเภทวิชาคหกรรม จำนวน 3 รายวิชา คือ ช 0161 ช่างประดิษฐ์ของชำร่วย ช 0169 ช่างถักโครเชต์ และ ช 023 ช่างเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ของ โรงเรียนร่วมพัฒนาหลักสูตร จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนดงมะไฟวิทยา และโรงเรียนสว่างศึกษา จังหวัดสกลนคร เลือกตัวอย่างประชากรด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากจำนวนผู้เรียนในแต่ละรายวิชา ได้กลุ่มตัวอย่างรายวิชาละ 20 คน

แบบวัดภาคปฏิบัติวิชาอาชีพคหกรรมที่สร้าง และพัฒนาขึ้นนี้ ประกอบด้วยแบบสังเกต พฤติกรรมและประเมินผลงานในฉบับเดียวกัน ใช้วัด 3 รายวิชา จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบวัดรายวิชา ช 0161 ช่างประดิษฐ์ของชำร่วย งานประดิษฐ์เข็มกลัดกุหลาบริบบิ้น ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ต้องการวัด 7 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้องค์ประกอบ 17 ข้อรายการ (2) แบบวัดรายวิชา ช 0169 ช่างถักโครเชต์ งานถักที่หุ้มแก้วน้ำ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ต้องการวัด 7 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้องค์ประกอบ 17 ข้อรายการ (3) แบบวัดรายวิชา ช 023 ช่างเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น งานชิ้นที่ 1 การสร้างแบบตัด ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ต้องการวัด 6 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้องค์ประกอบ 15 ข้อรายการ (4) แบบวัดรายวิชา ช 023 ช่างเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น งานชิ้นที่ 2 การวางแบบตัดผ้า ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ต้องการวัด 5 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้องค์ประกอบ 14 ข้อรายการ และ (5) แบบวัดรายวิชา ช 023 ช่างเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น งานชิ้นที่ 3 การเย็บประกอบเป็นตัวเสื้อ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ต้องการวัด 7 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้องค์ประกอบ 17 ข้อรายการ แบบวัดทั้ง 5 ฉบับนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน ในด้านความตรงตามเนื้อหา การกำหนดน้ำ

นักคะแนนภาคปฏิบัติ คณะองค์ประกอบ และตรวจสอบเกณฑ์การให้คะแนนตามลักษณะงาน การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้นำแบบวัดทั้ง 5 ฉบับ ไปสังเกตพฤติกรรม การปฏิบัติงานเป็นรายบุคคล ซึ่งให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนในใบงานที่แจกไว้ และประเมินผลงาน เมื่อนักเรียนปฏิบัติงานเสร็จ การประเมินใช้ผู้ประเมิน 2 คน คือ ผู้วิจัยและอาจารย์ผู้สอนประจำ วิชาข้อมูลที่ได้ นำมาหาค่าสถิติพื้นฐาน และตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง ความเที่ยง โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x (Statistical Package for the Social Sciences) ของ สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อค้นพบ

การวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้แบบวัดภาคปฏิบัติวิชาอาชีพคหกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 ฉบับ ซึ่งมีคุณภาพที่เชื่อถือได้ ดังนี้

1. ชุดของเครื่องมือที่ใช้ในแบบวัดภาคปฏิบัติวิชาอาชีพคหกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 3 รายวิชา คือ ช 0161 ช 0169 และ ช 023 แต่ละวิชาประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ชิ้น ได้แก่ 1) ใบงาน (สำหรับนักเรียน) 2) แบบประเมิน (สำหรับผู้ประเมิน) และ 3) เกณฑ์การให้คะแนน (สำหรับผู้ประเมิน)
2. แบบวัดภาคปฏิบัติวิชาอาชีพคหกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 3 รายวิชา คือ ช 0161 ช 0169 และ ช 023 มีความตรงตามเนื้อหา โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 2 ครั้ง
3. แบบวัดภาคปฏิบัติวิชาอาชีพคหกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 3 รายวิชา คือ ช 0161 ช 0169 และ ช 023 มีความตรงตามสภาพสำหรับกระบวนการทำงาน โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างคะแนนองค์ประกอบด้านกระบวนการทำงานจากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้าง กับคะแนนกลุ่มที่ได้จากการประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติงานของครูจากภาคเรียนที่ 1 ได้ค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.81 - 0.94
4. แบบวัดภาคปฏิบัติวิชาอาชีพคหกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 3 รายวิชา คือ ช 0161 ช 0169 และ ช 023 มีความตรงตามสภาพสำหรับการวัดผลงาน โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างคะแนนองค์ประกอบด้านผลงานจากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้าง

กับคะแนนที่ได้จากการจัดอันดับคุณภาพผลงานของครู ได้ค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.80 - 0.92

5. แบบวัดภาคปฏิบัติวิชาอาชีพคหกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 3 รายวิชา คือ ช 0161 ช 0169 และ ช 023 มีความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของผู้ประเมิน 2 คน คือ ผู้วิจัย และอาจารย์ผู้สอนประจำวิชา ซึ่งมีค่าความสัมพันธ์ประมาณ 0.93

6. แบบวัดภาคปฏิบัติวิชาอาชีพคหกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 3 รายวิชา คือ ช 0161 ช 0169 และ ช 023 มีความเที่ยงสำหรับการวัดผลงานโดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากการวัดผลงานซ้ำของแบบวัด ให้ค่าความสัมพันธ์ของการวัดซ้ำอยู่ระหว่าง 0.92 - 0.98

อภิปรายผล

ความตรง (Validity) ของแบบวัด

ความตรงตามเนื้อหา การพัฒนาแบบวัดภาคปฏิบัติวิชาอาชีพคหกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากหลักสูตร คู่มือครู แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้านทักษะนิสัย กำหนดองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ น้ำหนักคะแนนที่เหมาะสมของการวัดภาคปฏิบัติ คะแนนองค์ประกอบ ตลอดจนเกณฑ์การประเมินงาน ซึ่งประเมินตามระดับมาตรฐานค่า 3 ระดับ คือ 3 (ดี) 2 (พอใช้) และ 1 (ควรปรับปรุง) โดยผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของการวิเคราะห์ดังกล่าวจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ที่มีส่วนในการปรับปรุงหลักสูตรด้านวิชาอาชีพ ครูผู้สอนที่สอนตรงตามวุฒิการศึกษาและวิชาเอกด้านคหกรรมโดยเฉพาะ รวมทั้งมีประสบการณ์ในวิชาที่สอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี ผู้วิจัยได้เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา 2 ครั้ง กล่าวคือ สรุปผลและปรับปรุงแก้ไขจากครั้งที่ 1 ก่อนจึงสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นอีกเป็นครั้งที่ 2 เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สามารถนำมาสร้างเป็นแบบวัดภาคปฏิบัติ แล้วนำไปทดลองใช้ 2 ครั้ง (Try out) และใช้จริง 1 ครั้ง หลังการทดลองใช้แต่ละครั้ง ได้ปรับปรุงด้านภาษา เวลา เกณฑ์การให้คะแนนในบางองค์ประกอบของแบบ

วัด เพื่อให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น จากกระบวนการสร้าง ที่ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ความสอดคล้องและความเหมาะสมในด้านความตรงตามเนื้อหาถึง 2 ครั้ง และ คัดเลือกข้อที่ผู้ เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน มีค่าเฉลี่ย .50 ขึ้นไป และ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0 หรือน้อยกว่า 1 ทำให้แบบวัดภาคปฏิบัติวิชาอาชีพคหกรรม จำนวน 3 รายวิชา มีความตรง ตามเนื้อหา และมีคุณภาพที่เชื่อถือได้

ความตรงตามสภาพสำหรับการวัดกระบวนการ โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ จากแบบวัดกระบวนการทำงานตามองค์ประกอบที่ 1-5 กับคะแนนที่ได้จากการประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติงานของครู (known group) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .8080 ถึง .9414 ซึ่งเป็นค่าสูง เชื่อถือได้ เพราะเมื่อนำคะแนน 2 ชุด ที่วัดลักษณะเดียวกัน มาหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ แล้วได้ค่าสูง แสดงว่า แบบวัดนี้มีความตรงกับเครื่องมืออื่น (อุทุมพร จามรมาน, 2535) ดังนั้นแบบวัดด้านกระบวนการที่ผู้วิจัยสร้าง จึงมีความตรงตามสภาพ กับ กลุ่มที่ได้ตาม เกณฑ์การประเมินของครูและผู้วิจัย แบบวัดนี้จึงสามารถวัดพฤติกรรม การปฏิบัติงานของนักเรียนได้ ตรงตามสภาพที่เป็นจริง เพราะโดยสภาพปัจจุบัน ครูผู้สอนจะวัดและประเมินพฤติกรรมนักเรียน จากการสังเกตอย่างใกล้ชิดเป็นเวลานานตลอดภาคเรียน คะแนนที่ได้จากการประเมินของครูจึง เชื่อได้ว่าสามารถเป็นตัวแทนพฤติกรรมตามสภาพที่เป็นจริงของนักเรียนได้ เช่นเดียวกับผลการ วิจัยของ เสถียร อุสาหะ ที่ได้ค่าความตรงร่วมสมัยของแบบวัดภาคปฏิบัติกับเกณฑ์ในระดับค่อนข้าง สูง คือ .62 - .68

ความตรงตามสภาพสำหรับการวัดผลงาน เป็นการหาความตรงโดยเทียบกับผลงานที่ ครูได้จัดอันดับคุณภาพไว้ เพื่อเปรียบเทียบว่า คะแนนที่ได้จากองค์ประกอบของผลงาน (องค์ ประกอบที่ 6) กับการวัดผลงานโดยวิธีของครู วิธีใดจะมีความสัมพันธ์กับการจัดอันดับคุณภาพผล งานสูง ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าแบบวัดผลงานในองค์ประกอบที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้าง มีความสัมพันธ์ กับการจัดอันดับคุณภาพผลงานของครูในเกณฑ์สูงทุกรายวิชา โดยมีค่าอยู่ระหว่าง .80 ถึง .92 แสดงว่าแบบวัดนี้มีความตรงตามสภาพสำหรับการวัดผลงานสูง เช่นเดียวกับการวัดด้านกระบวนการ

การวัดภาคปฏิบัตินั้นเป็นการวัดที่ซับซ้อน วัดได้ยาก ส่วนใหญ่ผ่านการสังเกตและการตัดสินที่ใช้ความรู้สึกส่วนตัวสูง ความเชื่อถือในผลการวัด จึงมักใช้ความรู้สึกของคนส่วนใหญ่ (ผู้ประเมินหลายคน) แต่สภาพการวัดผลในชั้นเรียน ไม่สามารถหาผู้ประเมินหลาย ๆ คนมาทำการประเมินได้ ดังนั้นจึงต้องสร้างเครื่องมือที่มีความชัดเจนในตัวที่ใช้วัด และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่เป็นปรนัย ยุติธรรม

จากการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยพิจารณาจากความสอดคล้องของคะแนนที่ได้จากการวัดเมื่ออิงเครื่องมือที่พัฒนาขึ้น กับเมื่ออิงผลที่ได้จากการตัดสินของคนส่วนใหญ่ พบว่าสอดคล้องกันค่อนข้างสูง ทำให้น่าจะเป็นหลักฐานหนึ่งที่น่าจะกล่าวได้ว่า เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพอยู่ในขั้นที่ยอมรับได้ การที่ปรากฏผลเช่นนี้ ส่วนหนึ่งน่าจะมาจากการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน ผ่านการทดลองใช้และปรับแก้หลายครั้ง

ความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัด

ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน 2 คน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson's Product Moment Correlation ระหว่างผลการประเมินระหว่างผู้ประเมิน 2 คน ในแต่ละรายวิชา ได้ค่าความสัมพันธ์ประมาณ .93 ซึ่งเป็นค่าสูงเชื่อถือได้ เพราะจากการที่ผลการประเมินของผู้ประเมิน 2 คน มีความสัมพันธ์กันสูง แสดงว่าแบบวัดที่สร้างขึ้นค่อนข้างมีความเป็นปรนัย อาจเนื่องมาจากมีความชัดเจนทั้งด้านภาษาและเกณฑ์การตรวจให้คะแนน ซึ่งแสดงว่าแบบวัดภาคปฏิบัติทุกรายวิชาที่ผู้วิจัยสร้าง ให้ผลการประเมินในทางเดียวกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ หทัยทิพย์ วิมประภาพรกุล และ ทนัย สิงห์พันธ์ ที่ได้ค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมินสูง โดยได้ค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .93 - .96 และ 0.73 - 0.83 ตามลำดับ

ความเที่ยงของการวัดผลงานซ้ำ โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างผลการวัดผลงานซ้ำจากการใช้แบบวัด เมื่อทิ้งช่วงห่างของการวัดเป็น 2 สัปดาห์ ผลการวิเคราะห์ ปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้จากการวัดซ้ำมีค่าสูง โดยได้ค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .92 ถึง .98 ซึ่งมีค่าสูงเข้าใกล้ 1 แสดงว่ามีความเที่ยงสูง และแบบวัดมีความคงเส้นคงวา (อุทุมพร จามรมาน, 2535) ดังนั้นจึงสามารถใช้แบบวัดนี้ประเมินผลงานได้อย่างคงเส้นคงวา เมื่อนำไปใช้ในการวัดมากกว่า 1 ครั้ง อาจเป็นเพราะแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างมีกรอบการประเมินที่ชัดเจน สะดวกแก่การวัดและประเมินผล เป็นเหตุให้การวัดซ้ำมีความคลาดเคลื่อนต่ำ

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ เทียนพร รังษิณวัตรกูร (2532) ที่ได้พัฒนาแบบวัดภาคปฏิบัติวิชาคหกรรมงานอาหาร พบว่า มีการหาความตรงและความเที่ยงของพฤติกรรมการปฏิบัติและผลงาน โดยไม่วัดด้านจิตพิสัยเช่นเดียวกับงานวิจัยนี้ แต่มีข้อแตกต่างกันคือ แบบวัดภาคปฏิบัติที่เทียนพรสร้างและพัฒนาขึ้นใช้วัดพฤติกรรมกลุ่ม รวมทั้งมีการวัดความรู้ภาคทฤษฎีเพิ่มอีก 1 ด้าน และมีการใช้สถิติวิเคราะห์ที่แตกต่างจากงานวิจัยนี้ คือ หาความตรงตามโครงสร้างของพฤติกรรมการปฏิบัติงานและผลงาน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมและเกณฑ์กับข้อความที่เขียนขึ้น และได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมินของการประเมินพฤติกรรมกลุ่มและการประเมินอาหาร โดยค่าความเที่ยงที่ได้อยู่ในเกณฑ์สูง เช่นเดียวกับผลการวิจัยของผู้วิจัย คือมีค่าเท่ากับ 0.79 และ 0.91 ตามลำดับ

เนื่องจากการวิจัยนี้ไม่รวมการวัดด้านจิตพิสัยเข้ามารวมกับภาคปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงการวัดภาคปฏิบัติที่ประเมินความสามารถเฉพาะชิ้นงานนั้นๆ และเพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการให้คะแนนนักเรียน โดยไม่คำนึงถึงพฤติกรรมด้านลักษณะนิสัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อ การประเมินภาคปฏิบัติซึ่งมีความเป็นอัตนัยในการให้คะแนนสูง ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงวัดได้ไม่ครอบคลุมเป้าหมายตามหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดนิสัยรักการทำงาน และมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน ผู้ นำแบบวัดนี้ไปใช้จึงควรพิจารณาเพิ่มเครื่องมือวัดด้านจิตพิสัยควบคู่ไปด้วย

นอกจากนี้ควรมีการปรับเกณฑ์การให้คะแนนที่ยังมีข้อบกพร่อง ดังนี้ เกณฑ์การให้คะแนนตามตัวบ่งชี้ที่วัดไม่ได้ในบางสถานการณ์ เช่น กรณีที่ครูเตรียมวัสดุให้นักเรียน อาจต้องปรับเกณฑ์ของตัวบ่งชี้ด้านความประหยัด เพราะนักเรียนจะไม่มีเศษวัสดุเหลือใช้ และเกณฑ์ด้านความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการตลาด ควรให้นักเรียนใช้ความคิดของตัวเองโดยครูไม่ต้องกำหนดเป็นสถานการณ์ให้นักเรียนทำตาม รวมทั้งการที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนและสอบเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติงานขึ้นเดียวกัน 2 ครั้ง อันเนื่องมาจากมีข้อจำกัดเรื่องเวลาที่จะใช้ในการปฏิบัติไม่เท่าเทียมกัน ทำให้นักเรียนไม่เกิดความคิดสร้างสรรค์เท่าที่ควร การใช้แบบวัดนี้จึงควรพิจารณาปรับปรุงงานที่ให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำแบบวัดไปใช้

1. แบบวัดวิชาอาชีพคหกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนี้ สามารถนำไปใช้วัดและประเมินผลภาคปฏิบัติของนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีการเรียนการสอนวิชาอาชีพคหกรรม ในวิชา ช 0161 ช 0169 และ ช 023 เช่นเดียวกับงานวิจัยนี้ เพราะผู้วิจัยได้สร้างจากการวิเคราะห์หลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ใช้ร่วมกันทั่วประเทศ ซึ่งโดยธรรมชาติของการเรียนการสอนภาคปฏิบัติในแต่ละสถานศึกษา ไม่น่าจะมีความแตกต่างกัน

2. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ใช้วัดภาคปฏิบัติวิชาอาชีพคหกรรมที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นนี้ สามารถนำไปใช้กับการวัดผลในทุกรายวิชาของกลุ่มวิชาอาชีพคหกรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้เพราะได้วิเคราะห์มาจากรหัสหลักสูตรและวัตถุประสงค์การเรียนด้านทักษะนิสัย และผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว แต่การกำหนดเกณฑ์การประเมิน ต้องเปลี่ยนไปตามลักษณะงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องทำการศึกษาวิจัยต่อไป

3. แบบวัดวิชาอาชีพคหกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนี้ ใช้ประเมินเป็นรายบุคคล โดยให้นักเรียนทุกคนปฏิบัติตามใบงานที่แจกให้ก่อนวันสอบ 1 วัน เพื่อให้นักเรียนเตรียมอุปกรณ์ที่กำหนดให้ตามใบงาน และใช้ประเมินเฉพาะภาคปฏิบัติ ที่มีวัตถุประสงค์ครอบคลุมองค์ประกอบจำนวน 7 องค์ประกอบเท่านั้น และการวัดครั้งนี้ไม่รวม ด้านพหุนิสัย และจิตนิสัย

4. เนื่องจากแบบวัดนี้ไม่รวมการวัดด้านจิตนิสัย จึงอาจทำให้วัดได้ไม่ครอบคลุมจุดประสงค์ตามหลักสูตรที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดนิสัยที่ดี และมีทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพ จึงควรมีเครื่องมืออื่นที่วัดด้านจิตนิสัยควบคู่ไปด้วย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการพัฒนาแบบวัดจิตนิสัยในการปฏิบัติงานวิชาอาชีพคหกรรมเพิ่มอีก

5. ในการนำแบบวัดนี้ไปใช้ ผู้ใช้ควรศึกษาและทำความเข้าใจกับข้อชี้แนะ ตลอดจนข้อปฏิบัติในคู่มืออย่างละเอียด เพื่อที่จะใช้แบบวัดนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ถ้ามีการฝึกผู้ประเมินให้ใช้แบบวัดได้แล้ว สามารถใช้ผู้ประเมินเพียงคนเดียวทำการประเมินผล เพราะแบบวัดมีความเป็นปรนัยในการตรวจให้คะแนนสูง ไม่จำเป็นต้องใช้ผู้ประเมินมากกว่า 1 คน

6. การประเมินต้องกระทำในขณะที่นักเรียนกำลังปฏิบัติงาน ไม่ควรให้คะแนนหลังการปฏิบัติงาน เพราะอาจทำให้การประเมินผลขาดความเป็นปรนัยได้ เนื่องจากการหลงลืม โดยให้คะแนนตามองค์ประกอบ มีคะแนนเต็ม 100 แล้วจึงเทียบเป็นคะแนนจริงเท่ากับ 70 คะแนน

7. เกณฑ์การให้คะแนนในตัวบ่งชี้ด้านความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการตลาด ควรปรับปรุงให้นักเรียนได้คิดหาวิธีใหม่ ๆ ด้วยตัวเอง ไม่ควรให้ปฏิบัติตามสภาพการณ์ที่ครูกำหนดและไม่ควรให้นักเรียนปฏิบัติงานชนิดเดียวกัน 2 ครั้ง

8. การเตรียมอุปกรณ์การปฏิบัติงาน อาจต้องพิจารณาถึงภูมิหลังของนักเรียนว่ามีความพร้อมมากน้อยเพียงใด และในกรณีที่ครูผู้สอนต้องเตรียมวัสดุให้นักเรียนเลือกใช้ เพื่อวัดทักษะการเลือกวัสดุ อาจต้องตัดหรือปรับตัวบ่งชี้ด้านการประหยัดให้เหมาะสมกว่าเดิม เพราะถ้าครูเตรียมให้ จะไม่มีเศษวัสดุเหลือ ทำให้การวัดตัวบ่งชี้ในข้อนี้ไม่สามารถกระทำได้

9. แบบวัดนี้สามารถนำไปใช้วัดและประเมินผล เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนได้ในระหว่างภาคเรียนได้ ยกเว้นรายวิชา ช 023 ซึ่งใช้เวลาในการประเมินมาก อาจใช้เวลาในปรับปรุงการเรียนการสอนไม่เพียงพอ แต่ครูผู้สอนสามารถชี้แนะข้อบกพร่องที่ได้จากการประเมินให้นักเรียนทราบเพื่อแก้ไขปรับปรุงในการปฏิบัติครั้งต่อไปได้ ซึ่งในการใช้แบบวัดนี้ มีประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ ผลที่ได้จากการประเมินภาคปฏิบัติ และผลจากการปฏิบัติงาน ควรมีการนำไปใช้เพื่อปรับจุดบกพร่องในตัวผู้เรียน โดยผู้สอนต้องให้ feedback แก่ผู้เรียน มีให้ประเมินเพื่อเป็นคะแนนเก็บ แต่เป็นการประเมินผลสรุปรวมของงานชิ้นนั้น ทั้งที่ยังไม่เสร็จสิ้นภาคเรียน ดังนั้นผู้สอนต้องมีความเข้าใจถึงเป้าหมายของการวัดว่า มุ่งเน้นการปรับปรุงงานหรือตัดสินผลการเรียน ซึ่งแบบวัดนี้สามารถนำไปใช้วัดเพื่อจุดประสงค์ทั้ง 2 ประการนี้ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการสร้าง และพัฒนา เครื่องมือที่ใช้วัดภาคปฏิบัติรูปแบบอื่นที่ใช้วัดในรายวิชาเดียวกัน เพื่อเปรียบเทียบว่าเครื่องมือชนิดใดมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับงานปฏิบัติมากกว่ากัน
2. ควรมีการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนในแต่ละองค์ประกอบว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และมีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด เพื่อปรับแก้น้ำหนักความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. ควรทดลองนำแบบวัดภาคปฏิบัติวิชาอาชีพคหกรรมนี้ ไปใช้กับวิชาคหกรรมในงานปฏิบัติรายวิชาอื่นที่มีวัตถุประสงค์เหมือนกัน แต่อาจให้ปฏิบัติงานต่างกัน แล้วปรับแก้การให้คะแนนตามลักษณะของงานที่ให้ทำ เพื่อศึกษาคุณภาพในด้านความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือ
4. ควรสร้างเครื่องมือประเมินด้านจิตนิสัยควบคู่ไปกับการวัดภาคปฏิบัติ เพื่อศึกษาว่าผู้เรียนมีทัศนคติต่อวิชาที่เรียนมากน้อยเพียงไร แล้วนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินภาคปฏิบัติ
5. ควรมีการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติวิชาอาชีพอื่น เช่น เกษตร อุตสาหกรรม โดยใช้แนวการสร้างเช่นเดียวกับแบบวัดภาคปฏิบัติฉบับนี้